

בעקבות "טוהר הנשק"

מאת: ד"ר יצחק שניידר

למקרא מאמרו של אל"מ מ' פעיל על "טוהר הנשק" * עלו במוחי הרהורים אפיקורסיים אחדים בדבר השימוש בסמנטיקה מוטעה, כדי לבסס פילו-סופיה שאין לה רגליים. נכונותה של סמנטיקה זו דומה להנחה המתבססת על אקסיומה, אשר קובעת, כי הדרך הקצרה ביותר בין שתי נקודות היא קו עקום דווקא.

במצודת לונדון, בה מוצגים תכשי-טי הכתר הבריטי, מצויה, בין היתר, חרב הקרויה "חרב הרחמים". על-פי המסורת שימשה חרב זו ביד המלך, כדי לגעת בה בכתפו של הנידון אותו חנן, ועל כן נקראה "חרב הרחמים". אף-על-פי כן דומה, כי רק מוסר משונה מאוד, הנוון גם מצביעות, מסוגל היה להביא לעולם מושג אב-סורדי כגון זה. קשה לתאר כלי שכל מהותו הוא ביטוי עליון לחוסר-רחמים יותר מאשר חרב. וקשה להעלות על הדעת ערך הנשמר פחות מרחמים, שעה שעושים שימוש בחרב. רק מוסר "בריטי מאוד" הוא שיכול היה לכרוך יחדיו חרב ורחמים.

דומה, שלביקורת לא פחותה ראוי המושג "טוהר הנשק". יודע אני, כי יכול שתהא מלחמה צודקת או בלתי צודקת, כשם שתיתכן מדיניות של אלימות מול מדיניות של צדק ויושר. יכול ששימוש בנשק ייעשה למען מט-רות צודקות, כגון מלחמה נגד משעבד זה, או שלטון מדכא, או הגנה על ה-נפש והרכוש. כל אלה כבר אירעו בתולדות עמנו, כפי שאירעו בתולדות עמים אחרים. ואולם, מה לערך "טוהר הנשק" ולכל אלה? מאין השילוב ה-משונה הזה של טוהר ונשק? איזו טהרה יש בשימוש — בכל שימוש — בנשק? איכה יתכן נשק טהור, והרי עצם לידתו באה שלא בטהרה, וכל קיומו אינו אלא בטומאה?

עצם חינוכנו היהודי, להוציא מעטים, מנודים מן המחנה, ששורשיותם יותר משהיא יהודית היא כנענית? האם צעיר ישראלי שלמד לפחות שמונה שנים בבית-הספר היסודי תנ"ך והיס-טוריה יהודית יוכל לגלות אדישות לחיי אדם? האם אי-פעם נזקק עמנו להטפות מוסר מיובאות, כדי לדעת אסור ומותר מה הם? חרפה היא לייבא ערכים שנוצרו בחברות שחיי-אדם בהן הפקר, כדי ללמד אותנו את קדושתם של חיי אדם.

כולנו, ללא יוצא מן הכלל, מגנים בכל לשון הרג לשם הרג בכל זמן ובכל מקום. אולם, כולנו אמונים על תורת ישראל, שהיא תורת חיים. ואם רוצים אנו לחיות — לחיות לא רק חיי שעה — חובתנו, ואף זכותנו, להשתמש בנשק בהתאם לנסיבות ה-זמן והמקום.

השימוש בנשק נועד להשיג מטרה מוגדרת, שהיא: השגת ניצחון בקרב, ולא שמירת הנשק ב"טהרתו". מכיר אני כלי-נשק טהורים, כגון רובה, ש-עקב פגם בייצורו אין אפשרות להפיק ממנו יריה. רובה כזה מקומו יכירנו אצל אספני אבסורד, וערכו כערך ה-גפרור שאינו ניצת.

השימוש בנשק הוא רע, אך רע הכ-רחי. המטרה העליונה של השימוש בו היא השגת ניצחון בקרב, כדי להגיע אל השלום, המנוחה והנחלה. על כן שוגמה עלינו לבדוק עצמנו חדרות לב-קרים, האם מטרותינו צודקות, האם עושים אנו שימוש מועט ככל האפ-שר בנשקנו. האם שעה שאנו עושים שימוש בנשקנו עושים אנו זאת כיהו-דים בני תרבות, האמונים על מוסר יהודי שורשי. אך אל נבלבל מוחות במושגים שאינם עומדים במבחן ה-היגיון; אל נדבר על הבלתי אפשרי — "טוהר הנשק".

המדבר על טוהר הנשק ישוה נא לנגד עיניו את תוצאות פעולתו. האם להרוג חייל אויב מעשה טהור הוא? האם ירי בתותחים לעבר עיירה מעבר לגבול טהרה יש בו? האם להפציץ אוכלוסיה של יצורי-אנוש, במדים או בלעדיהם, מעשה טהור הוא? רק אלוהי האבסורד יכול היה להביא לח-לל העולם מושג כה מבלבל וכה מבולבל כגון זה.

אמת, יש ועם, או קבוצה פוליטית, או שכבה חברתית, נאלצים מכורח הנסיבות לעשות שימוש בנשק כדי להשיג את מטרותיהם הצודקות, ש-אין בידם להשיגן אלא על-ידי שימוש בנשק. אך ע"י כך אין הנשק מיטהר. הנשק נשאר תמיד טמא — הוא נולד ובא לעולם כדי להביא יתמות ושכול, ותהא המטרה למענה נעשה בו השי-מוש צודקת ככל שתהא.

זאת ועוד אחרת, לשם מה לייבא יצור-כלאיים זה ש"טוהר הנשק" שמו? האם המוסר היהודי אינו ערו-בה מספקת לשימוש נאות, נכון ומבוקר מבחינה מוסרית, בנשק שבי-דינו? האם כורח הוא לרעות בשדות זרים, כדי לייבא משם מושגים, שה-יהדות אינה נזקקת לשכמותם? האם אהבת האדם כאדם אינה טבועה ב-

מילא אהל

פרקים לארץ-גשר

רפסודיה

ברית-דמים כרותה בין צה"ל לבין ארץ-גשר.

יד ארץ-גשר עושה במלאכה. יד-צה"ל מחזקת השלח.
 טרקטור וחלם קיברו יחדיו. לא יניחו זה מזה בארץ-גשר.
 ייצא הטרקטור בבוקר וחלם לפניו. ישוב הטרקטור
 בערב וחלם אחריו. כי יילכד הטרקטור באש האויב -
 יחלצנו הזחלם. כי יילכד הזחלם באש האויב - יחלצנו
 הטרקטור. אחים נולדו - לקרב ולעמל בארץ-גשר.